

Okopaniny

Okopaniny

Seznam rostlin:

- řepa obecná odrůda cukrová (*Beta vulgaris*)
- řepa obecná odrůda krmná (*Beta vulgaris*)
- řepa obecná odrůda červená (*Beta vulgaris*)
- lilek brambor (*Solanum tuberosum*)
- mrkev obecná (*Daucus carota*)

Copyright © 2017
Autorské fotografie
Všechna práva vyhrazena

Okopaniny

Řepa obecná odrůda cukrová (*Beta vulgaris*)

Okopaniny

Okopaniny

Okopaniny

Okopaniny

Řepa obecná odrůda cukrová (*Beta vulgaris*)

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: rdesnovité

Popis rostliny: Řepa cukrová je z botanického pohledu podobná řepě krmné (1). Řepa cukrová je pěstována hlavně jako technická plodina, surovina na výrobu cukru. V malé míře se využívá ke krmným účelům (bulvy, chrást a vedlejší produkty z cukrovaru, řízky a melasa) (2).

Cukrová řepa se od řepy krmné odlišuje větším počtem listů, delšími a tlustšími řapíky. Listová čepel řepy cukrové je více zvlněná, než je tomu u řepy krmné. Řepa cukrová se výrazněji odlišuje od řepy krmné tvarem a barvou bulvy. Tvar bulvy řepy cukrové je vřetenovitý a protáhlý, kuželovitý. Barva bulvy řepy cukrové je bílá, zatímco barva bulvy řepy krmné je žlutá, oranžová nebo červená. Bulva řepy cukrové nevyrostá tak vysoko na povrch jako bulva řepy krmné. Bulva řepy cukrové má krátký krk (hypokotyl) (3). Bulva řepy cukrové je tvořena převážně krkem (radixem), který zaujímá 90 % z celkového objemu bulvy (4).

Okopaniny

Řepa obecná odrůda krmná (*Beta vulgaris*)

Okopaniny

Okopaniny

Okopaniny

Řepa obecná odrůda krmná (*Beta vulgaris*)

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: rdesnovité

Popis rostliny: Řepa krmná je z botanického pohledu podobná řepě cukrové (1). Krmná řepa má příznivé dietetické vlastnosti (5). Krmná řepa se využívá ke krmení hospodářských zvířat (především skotu) (6). Krmná řepa je vhodná zejména pro dojnice v laktaci. Je možné ji požit i pro krmení jalovic. Je vhodná nejen pro přežvýkavce, ale i pro prasata (5). Řepa krmná zlepšuje zdravotní stav zvířat (3).

Řepa krmná se od řepy cukrové odlišuje menším počtem listů, kratšími a tenčími řapíky. Listová čepel je mírně zvlňená, méně než je tomu u řepy cukrové. Řepa krmná se výrazněji odlišuje od řepy cukrové tvarem a barvou bulvy. Tvar bulvy řepy krmné bývá většinou válcovitý, olivovitý. Barva bulvy řepy krmné je od žluté do tmavě červené-fialové. Bulva řepy krmné většinou více vyrůstá nad povrch půdy oproti řepě cukrové a u objemných typů hlava a krk převažují nad zdužnatělou částí kořene. Bulva řepy krmné má dlouhý krk (hypokotyl) (3), který zaujímá celkem 80 % z celkového objemu bulvy řepy (4).

Okopaniny

Řepa obecná odrůda červená (*Beta vulgaris*)

Okopaniny

Okopaniny

Okopaniny

Řepa obecná odrůda červená (*Beta vulgaris*)

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: rdesnovité

Popis rostliny: Použití řepy červené je převážně ve výživě lidí. Její využití ve výživě zvířat je jen okrajové, používá se spíše pro zájmová zvířata (koně králíci, morčata, psi...).

Řepa obecná obsahuje velké množství K, Fe, Na, Ca, Mg a dalších minerálních látek a stopových prvků. Z vitamínů je v červené řepě zastoupen vitamín A, B, C, kyselina listová a biotin (7).

Řepa červená má obvykle kulovitý tvar bulvy a její barva je červená (4). Avšak tvar řepy červené může být i jiný. Můžeme se setkat s tvarem kulatým (zaobleným), špičatým (protaženým) nebo oválným (zploštělým) (8).

Okopaniny

Lilek brambor (*Solanum tuberosum*)

Okopaniny

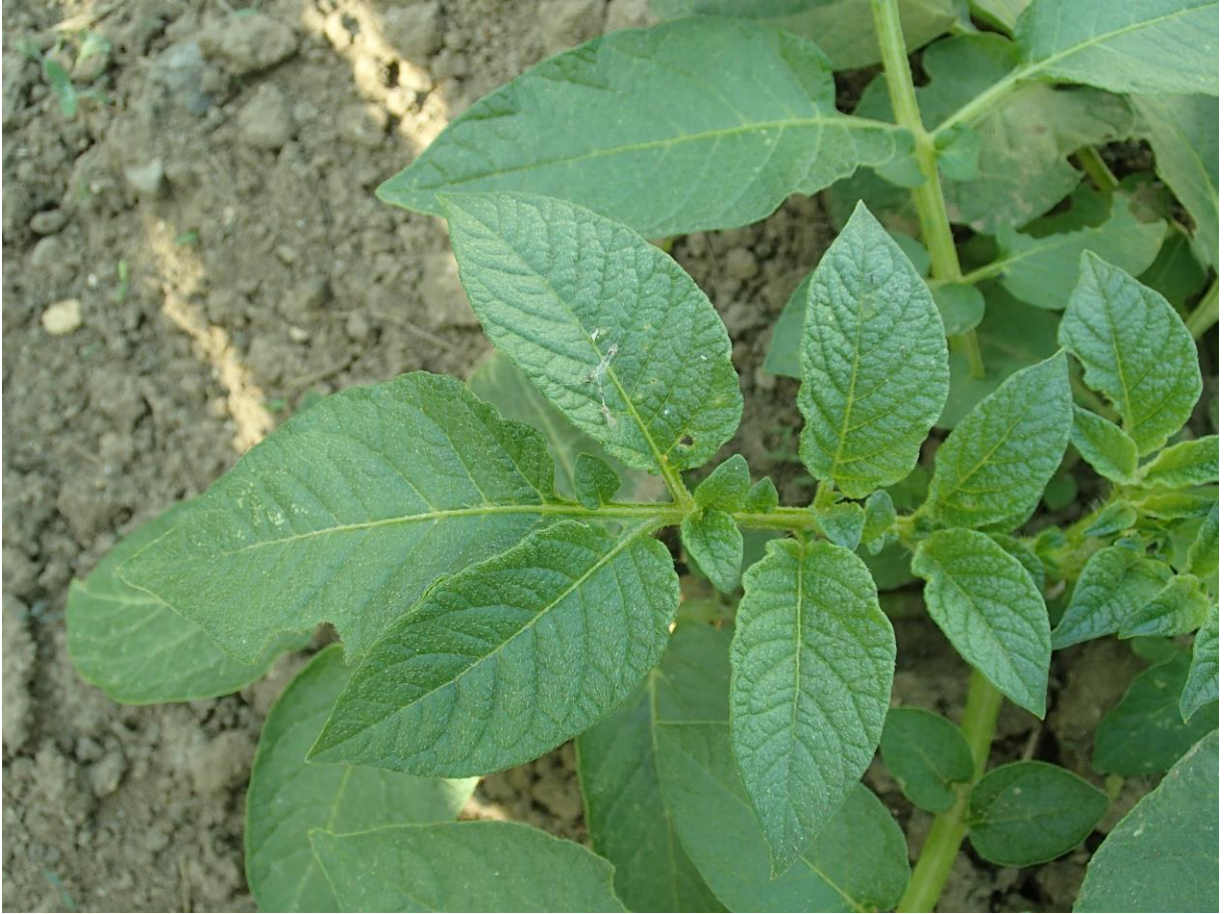
Okopaniny

Okopaniny

Okopaniny

Lilek brambor (*Solanum tuberosum*)

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: lilkovité

Popis rostliny: Brambor se pěstuje pro podzemní stonkové hlízy s vysokým obsahem glycidů, hlavně škrobu. Brambory se používají jako potravina, krmivo i průmyslová surovina (např. pro výrobu lihu, škrobu). Obsahuje alkaloid solanin (9).

Jedná se o vytrvalou rostlinu se svazčitými kořeny a podzemními hlízami různého tvaru. Lodyha je bohatě větvená, 60 – 100 cm vysoká, přímá nebo poléhavá. Listy jsou přetrhovaně lichožpeřené a řapíkaté. Čepel je v obrysu eliptická. Jednotlivé lístky jsou vejčité a celokrajné. Lodyha i listy jsou krátce chlupaté. Kolovitá koruna je přibližně 25 – 35 mm velká, nejčastěji bílá nebo růžová (někdy i fialová), se žlutooranžovými prašníky. Plodem je zelená až žlutozelená bobule, která je 20 – 40 mm velká s bílými ledvinovitými semeny (9).

Okopaniny

Mrkev obecná (*Daucus carota*)

Okopaniny

Okopaniny

Okopaniny

Mrkev obecná (*Daucus carota*)

Systematické zařazení:

Třída: vyšší dvouděložné

Čeleď: miříkovité

Popis rostliny: Mrkev obecná má dva poddruhy a to: mrkev obecná pravá a mrkev obecná setá. Mrkev obecná setá se hojně pěstuje na polích nebo zahradních kulturách jako kořenová zelenina nebo zřídka jako krmivo. Zdužnatělý kořen obsahuje především provitamin A. Mrkev obecná pravá se může uplatňovat jako plevel (10).

Mrkev obecná setá má kořen dužnatě zesílený, válcovitý nebo úzce kuželovitý, nevětvený, oranžový (zřídka žlutý nebo červený). První přizemní listy jsou v obrysu trojúhelníkovité. Úkrojky posledního řádu jsou hrubší (čárkovité) (10). Květy jsou drobné, bílé, ve velkém počtu ve složeném okolíku (11), ten je většinou bez centrálních tmavočervených květů (10).

Mrkev obecná pravá má kořen tence vřetenovitý, větvený, bílý nebo žlutý. První přizemní listy jsou k zemi přitisklé, lodyžní listy jsou v obrysu vejčité s úkrojky posledního řádu velmi jemnými (niťovitými) (10). Květy jsou stejné jako u mrkve obecné seté, ale okolík má 1 nebo několika tmavočervených centrálních květů (10, 11).

Použité zdroje literatury:

- (1) DOLEŽAL Petr, FAJMANOVÁ Eva, PROCHÁZKOVÁ Jiřina, VESELÝ Pavel, ZELENKA Jiří a Ladislav ZEMAN. Výživa zvířat a nauka o krmivech. Brno: Mendlova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2004. ISBN: 80-7157-786-3.
- (2) ZIMOLKA Josef a kolektiv. Speciální produkce rostlinná – rostlinná výroba (Polní a zahradní plodiny, základy pícninářství). Brno: Mendlova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2000. ISBN: 80-7157-451-1.
- (3) TICHÁ Markéta a Petra VYZÍNOVÁ [online, cit. 27.10.2017] Dostupné z: https://cit.vfu.cz/vegetabilie/plodiny/czech/krmna_repa.htm
- (4) JŮZL Miroslav a Petr ELZNER. Pěstování okopanin. Brno: Mendlova univerzita v Brně, 2014. ISBN: 978-80-7509-196-3.
- (5) SKLÁDANKA Jiří, DOLEŽAL Petr a Ivo VYSKOČIL [online, cit. 27.10.2017] Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/picvk/index.php?N=6&l=3
- (6) TICHÁ Markéta a Petra VYZÍNOVÁ [online, cit. 27.10.2017] Dostupné z: <https://cit.vfu.cz/vegetabilie/plodiny/czech/cukrovka.htm>
- (7) NOVOSÁDOVÁ Kateřina. BARF – Krmení psa přirozenou stravou. Praha: Nakladatelství PLOT, 2011. ISBN: 978-80-7428-062-7.
- (8) BIGGS Matthew, FLOWERDEW Bob a Jekka MCVICAROVÁ. Velká kniha zelenin, bylin a ovoce. Volvox Globator, 2004. ISBN: 80-7207-537-3.
- (9) SLAVÍK Bohumil a Jitka ŠTĚPÁNKOVÁ. Květena České republiky, svazek 6. Praha: Academia, 2011. ISBN: 80-200-0306-1.
- (10) SLAVÍK Bohumil a Jitka ŠTĚPÁNKOVÁ. Květena České republiky, svazek 5. Praha: Academia, 2011. ISBN: 80-200-0590-0.
- (11) BELLMANN Heiko. Atlas rostlin: přes 900 druhů rostlin, mechorostů a hub. Praha: Knižní klub, 2016. ISBN: 978-80-242-5162-2.